

NOT DEFTERİ

2. Ünite 2. Bölüm: Kalıtım (Genetik)

Kalıtım (Genetik)

- ☑ Karakterlerin anne ve babadan yavruya aktarımı bilimi.

Karakter (Kalıtsal Özellik)

- ☑ DNA üzerindeki genlerde tanımlı ayırt edici özelliklerdir.
- Örnekler: Saç, göz ve ten rengi, boy uzunluğu/kısalığı, cinsiyet vb.

Gen

- ☑ DNA'nın karakteri taşıyan anlamlı en küçük birimidir.
- ★ Büyük/Küçük harfle gösterilir.

Gen Çeşitleri**Baskın (Dominant) Gen**

- ☑ Fenotipte her zaman karakterini gösterir.
- ★ Büyük harfle gösterilir.

Çekinik (Resesif) Gen

- ☑ Baskın gen varken fenotipte karakterini gösteremez.
- ★ Küçük harfle gösterilir.

Genotip (İç Görünüm)

- ☑ Canlıya ait bir karakterin gendeki durumudur.

Fenotip (Dış Görünüm)

- ☑ Canlıdaki belirli bir karakterinin dış görünüşüdür.

Saf/Arı (Homozigot) Döl

- ☑ AA, kk, SS, ss, aa gibi aynı genetik yapıya sahip gen çiftidir.

Melez (Heterozigot) Döl

- ☑ Aa, Kk, Ss, Bb gibi farklı genetik yapıya sahip gen çiftidir.

Çaprazlama?

- ☑ Genetik olarak farklı olan dişi ve erkek arasındaki çiftleşmedir.

Gregor Mendel (Gregor Mendel)

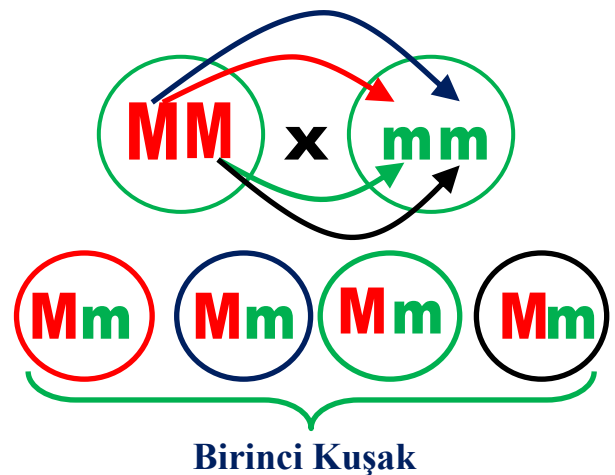
- ☑ 1857 yılında modern genetiğin temelini attı.
- ★ Karakterleri taşıyan kalıttan sorumlu genleri ilk tespit edendir.

Mendel'in Çaprazlamalarında Bezelye Kullanmasının Sebepleri

- ★ Yetişmesinin kolay olması,
- ★ Üreme döngüsünün kısa olması,
- ★ Taç yapraklarının dişi ve erkek organı kapaması,
- ★ Karakterlerin fazla olması.

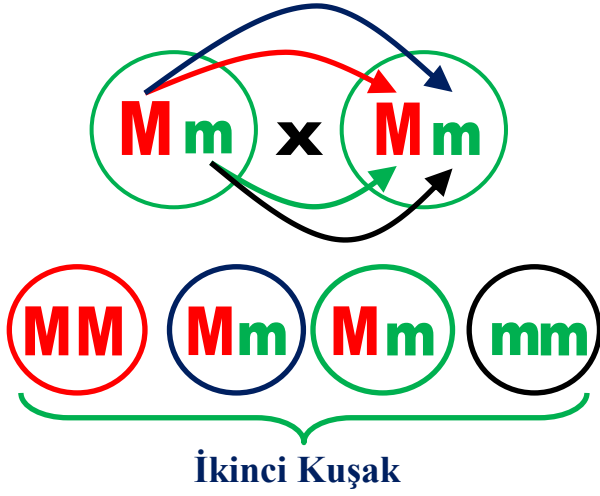
Tek Karakterli Çaprazlama**(Bezelye ile Çaprazlama Örnekleri)****M:** Mor çiçekli bezelye (baskın)**m:** Beyaz çiçekli bezelye (çekinik)

- ★ Saf mor ile saf beyaz çiçekli:

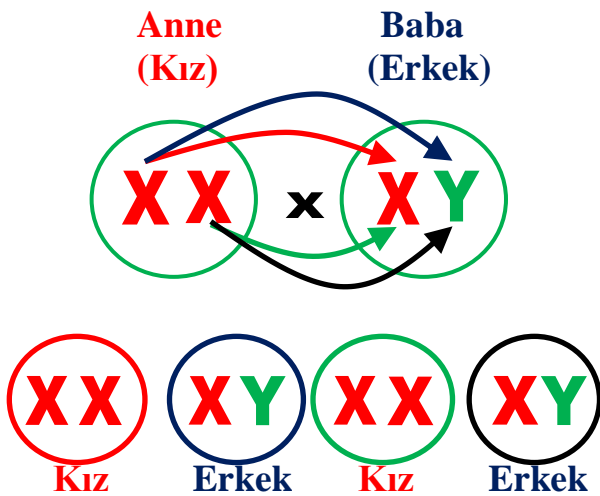
Yavrular:	Mm	Mm	Mm	Mm
Genotip:	4/4 = %100 Melez Mor			
Fenotip:	4/4 = %100 Mor			

- ★ Birinci kuşaktan elde edilen melez mor çiçekli çaprazlaması:

Yavrular:	MM	Mm	Mm	mm
Genotip:	1/4 %25 Saf Mor	2/4 %50 Melez Mor	1/4 %25 Saf Beyaz	
Fenotip:		3/4 %75 Mor	1/4 %25 Beyaz	

İnsanda Cinsiyet Çaprazlaması (Dikkat! Cinsiyeti Baba Belirler)

Doğacak çocuğun cinsiyeti:

2/4 (%50) erkek

2/4 (%50) kız

Diğer Canlılarda Kalıtım

- ★ Bezelye örnekleri ile anlattığımız karakterlerin çaprazlama ile aktarım şekli diğer canlılarda da aynı şekilde olur.

Akraba Evliliği ve Kalıtım?

Kalıtsal Hastalık

- ☑ Genlerle taşınan ve döllenmeyle aktarılan hastalıklardır.
- ★ Bazı hastalıklar baskın, bazıları çekinik genlerle taşınır.
- ★ Hastalık geni taşımalarına rağmen hasta olmayan bireye “taşıyıcı” adı verilir.

Bazı Kalıtsal Hastalıklar

- ★ Hemofili,
- ★ Renk Körlüğü,
- ★ Orak Hücreli Anemi,
- ★ Albinoluk,
- ★ Down Sendromu vb.

Akraba Evliliğinin Sonuçları

- ★ Akrabalarda genler benzerlik gösterdiğinden akraba evliliği yapanlarda taşıyıcı bireylerin yan yana gelmesi ve hasta birey oluşturması ihtimali yüksektir,
- ★ Akraba evliliği sonucu doğan çocuklarda kalıtsal hastalık daha sık görülür,
- ★ Hastalık, kalıtsal olarak aktarılıyorsa bireyin akrabalarının çoğu taşıyıcı olabilir.

Önlemler

- ★ Sağlıklı bir toplum için akraba evliliğinin sakıncalarını bilmeli ve çevremizi bilinçlendirmeliyiz.